

ZINĀTŅU DOKTORI

2015. GADĀ

Informatīvais apskats

1. VISPĀRĪGAS ZIŅAS PAR APSEKOJUMU

SATURS	
1. VISPĀRĪGAS ZIŅAS PAR APSEKOJUMU.....	1
2. ZINĀTŅU DOKTORU VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	2
3. ZINĀTŅU DOKTORU NODARBINĀTĪBA.....	4
4. ZINĀTŅU DOKTORU MOBILITĀTE	7

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) sadarbībā ar **Izglītības un zinātnes ministriju** Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.1/16/I/001 "*Dalība starptautiskos izglītības pētījumos*" ietvaros ir veikusi zinātņu doktoru izlases veida apsekojumu, kurā atbildes sniedza 1221 zinātņu doktors līdz 69 gadu vecumam (ieskaitot); dati apkopoti par 2015 gadu. Šādu izlases veida apsekojumu par zinātņu doktoru izglītību, karjeras tālāku attīstību un mobilitāti Latvijā CSP veikusi arī iepriekš – par 2006. un 2009. gada periodiem. Iegūtie **dati ir starptautiski salīdzināmi**, jo apsekojums tika organizēts arī citās Eiropas valstīs, izmantojot vienotu **Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas** (OECD) metodoloģiju.

Apsekojuma mērķis: iegūt kvalitatīvus, starptautiski salīdzināmus statistikas datus par zinātņu doktoru kompetences jomām, darba pieredzi, ar karjeru saistīto zinātnisko darbību un starptautisko mobilitāti.

No Latvijas zinātņu doktoru kopuma (3947 vecumā līdz 69 gadiem) aptaujai tika atlasīti 1500, no kuriem 1221 jeb 81,4% respondentu sniedza atbildes uz aptaujas jautājumiem.

Salīdzinot 2015. un 2009. gada datus, var secināt, ka pēdējo gadu laikā strauji palielinājies zinātņu doktoru īpatsvars *Sociālajās zinātnēs* (par 7 procentpunktiem), taču *Dabaszinātnēs* un *Inženierzinātnēs un tehnoloģijās* tas nedaudz samazinājies (katrā nozaru grupā par 3 procentpunktiem). Kopš 2009. gada strauji pieaudzis arī jauno – līdz 35 gadu vecumam – zinātņu doktoru skaits, tam gandrīz dubultojušies apjomā.

37 gadi ir vidējais vecums, kādā tiek iegūts zinātniskais grāds. Vidēji zinātniskā grāda iegūšana respondentiem prasījusi 5,8 gadus.

Visjaunākie zinātniskā grāda ieguvēji ir zinātnes nozaru grupā *Inženierzinātne un tehnoloģijas* (vidēji 31 gads), savukārt visvairāk gadu ir *Lauksaimniecības zinātnes* nozaru grupas grāda ieguvējiem (43 gadi).

Pārsvarā zinātņu doktori ir nodarbināti augstākās izglītības sektorā (60%), mazāk – valsts sektorā (20%) un privātajā sektorā (16%). Salīdzinot ar 2009. gada datiem, ir samazinājies (par 2,6 procentpunktiem) ekonomiski neaktīvo un darba meklētāju īpatsvars: 2015. gadā vidēji 8,3% no visiem zinātņu doktoriem nebija nodarbināti.

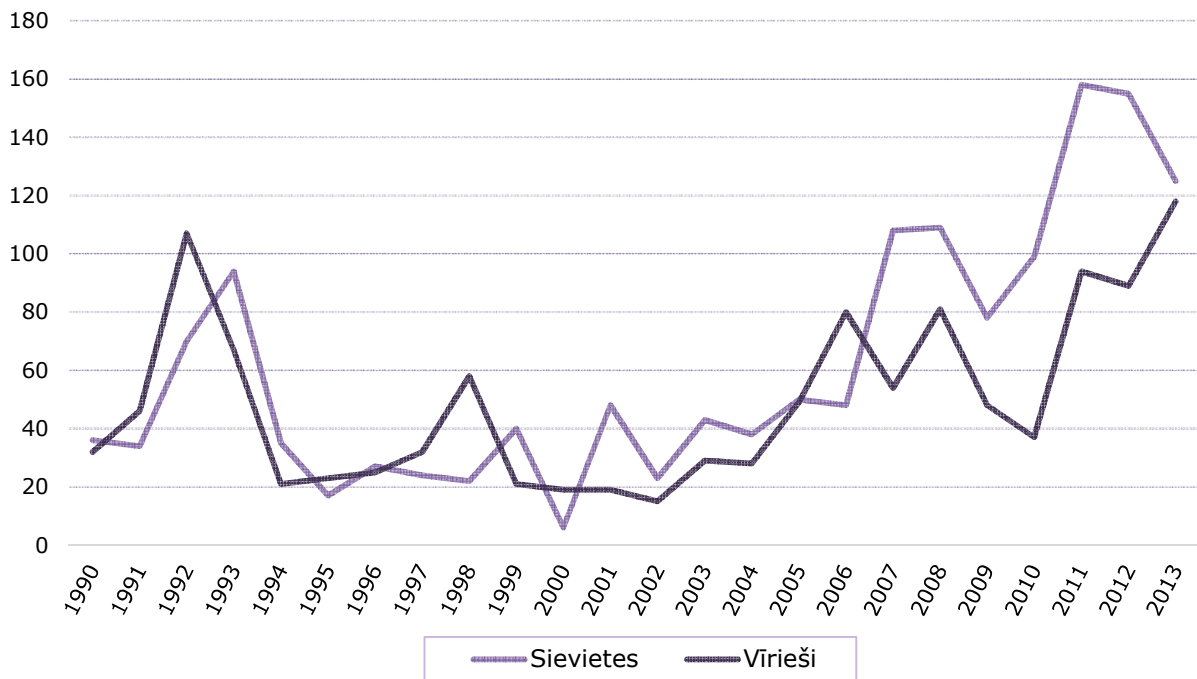
Gandrīz puse (46%) zinātņu doktoru norāda, ka viņu pamatdarbs ir cieši saistīts ar nozaru grupu, kurā zinātniskais grāds iegūts. 29% dabaszinātņu doktoru norāda, ka viņu pamatdarbs nav saistīts ar nozari, kurā iegūts zinātniskais grāds.

94% zinātņu doktoru norādījuši, ka ir ļoti vai daļēji apmierināti ar uzticētās atbildības līmeni pamatdarbā. Retāk zinātņu doktori ir apmierināti ar algas apmēru (69%) un papildu labumiem (apdrošināšana, dienesta auto u.c.), ko nodrošina pamatdarbs (59%).

Analizējot datus par starptautisko mobilitāti, var secināt, ka tikai 6,6% zinātņu doktoru ir tādi, kuri pēdējo desmit gadu laikā atgriezušies vai ieradušies Latvijā no kādas citas valsts. Divi visbiežāk minētie atgriešanās vai atbraukšanas iemesli ir ekonomiskie vai ar nodarbinātību saistīti faktori (54%) un ar pētniecību saistītie faktori (34%).

2. ZINĀTŅU DOKTORU VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

Zinātņu doktora grādu ieguvušo skaits 1990.–2013. gadā pēc zinātņu grāda ieguvēja dzimuma

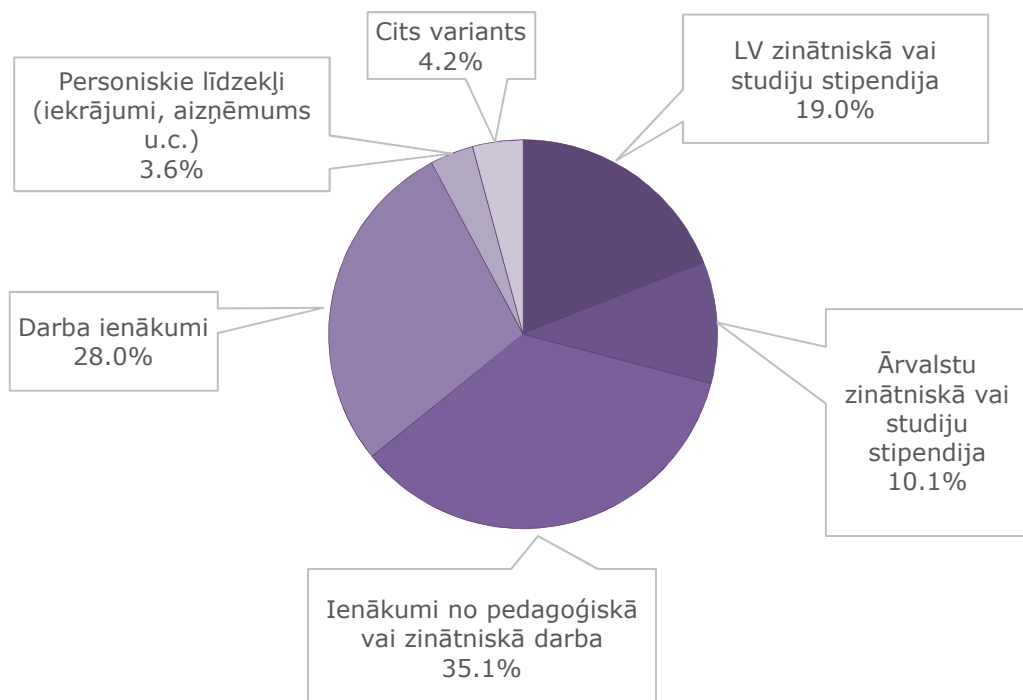
Zinātņu doktori sadalījumā pa vecuma un dzimuma grupām 2009. un 2015. gadā

**Laiks doktora grāda iegūšanai un jauno zinātņu doktoru vecums
absolvēšanas brīdī pēc nozaru grupas, kurā iegūts zinātniskais grāds
(2015. gadā)**

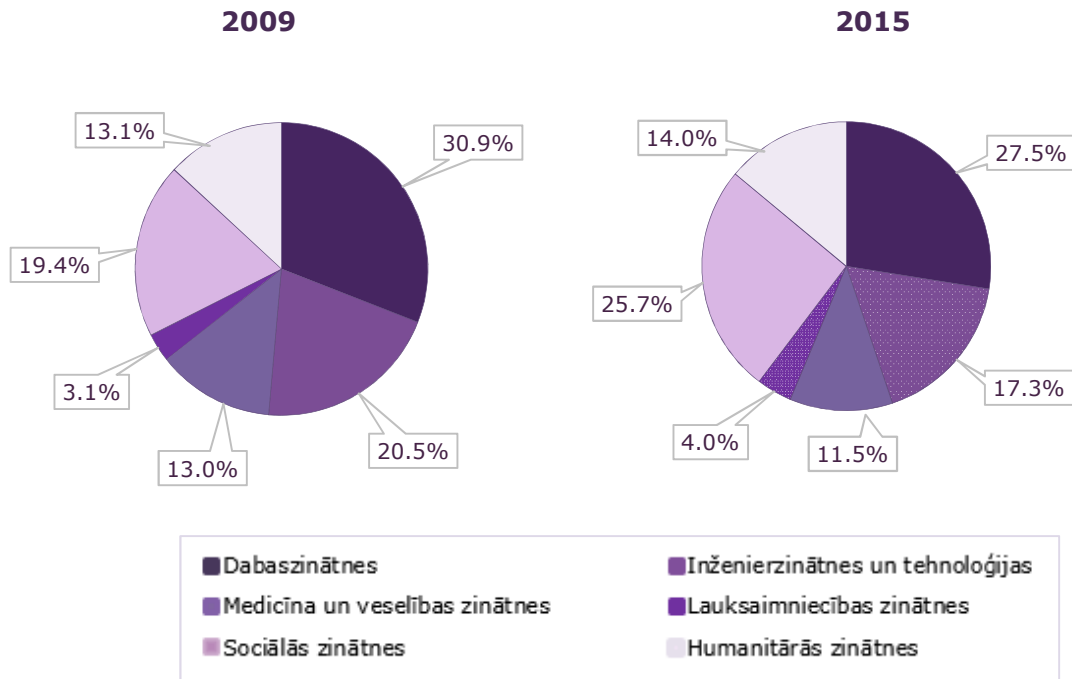
	Vecums iegūstot zinātnisko grādu		Laiks zinātniskā grāda iegūšanai (gados, bruto)	
	vidējais rādītājs	mediāna	vidējais rādītājs	mediāna
Kopā	37.0	33.0	5.8	3.9
Dabaszinātnes	33.4	30	6.4	4.5
Inženierzinātnes un tehnoloģijas	31.0	29	4.7	4.3
Medicīna un veselības zinātnes	35.0	31	4.8	4.5
Lauksaimniecības zinātnes	43.0	42	6.6	4.9
Sociālās zinātnes	38.5	33	5.2	4.6
Humanitārās zinātnes	41.0	40	6.7	5.3

Galvenais finansējuma avots doktorantūras studiju laikā

3. ZINĀTŅU DOKTORU NODARBINĀTĪBA

Zinātņu doktori sadalījumā pēc zinātņu nozares, kurā iegūts zinātniskais grāds 2009. un 2015. gadā (procentos)

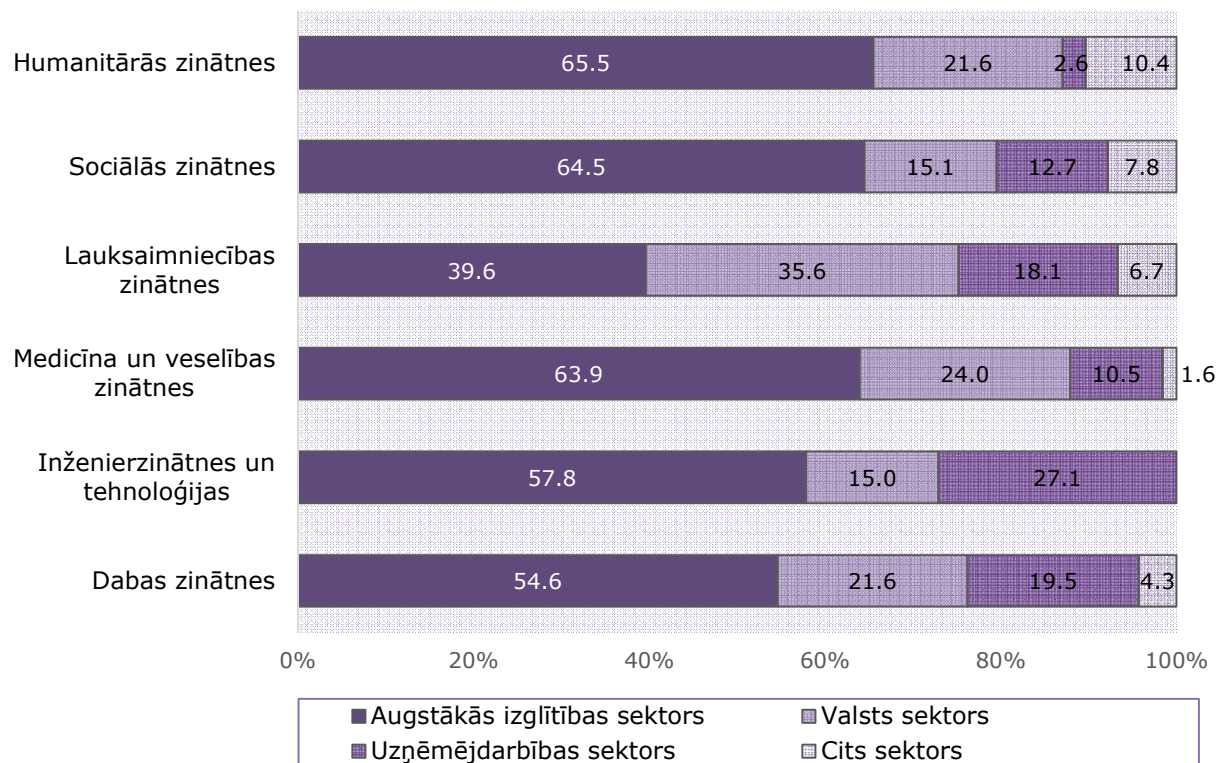
Zinātņu doktoru skaits sadalījumā pēc nodarbinātības slodzes 2015. gadā

	Pavisam	Nodarbinātie		Darba meklētāji vai ekonomiski neaktīvie
		Pilna laika darba slodze	Nepilna laika darba slodze	
Kopā	3946	2699	922	326
Dabaszinātnes	1086	726	244	116
Inženierzinātnes un tehnoloģijas	683	444	194	45
Medicīna un veselības zinātnes	454	366	72	16
Lauksaimniecības zinātnes	156	120	29	7
Sociālās zinātnes	1014	686	237	91
Humanitārās zinātnes	552	356	146	51

Zinātņu doktoru nodarbinātība pēc nodarbinātības sektoriem 2015. gadā

	Nodarbinātības sektors				
	Uzņēmējdarbība	Valsts	Augstākā izglītība	Cits	Kopā
Veic zinātnisko darbību					
Vīrieši	141	187	854	24	1206
Sievietes	47	240	1031	68	1386
Neveic zinātnisko darbību					
Vīrieši	225	142	96	27	490
Sievietes	152	144	179	63	538

Zinātņu doktoru īpatsvars pamatdarba nodarbinātības sektoros 2015. gadā pēc zinātņu nozares, kurā iegūts zinātniskais grāds (procentos)

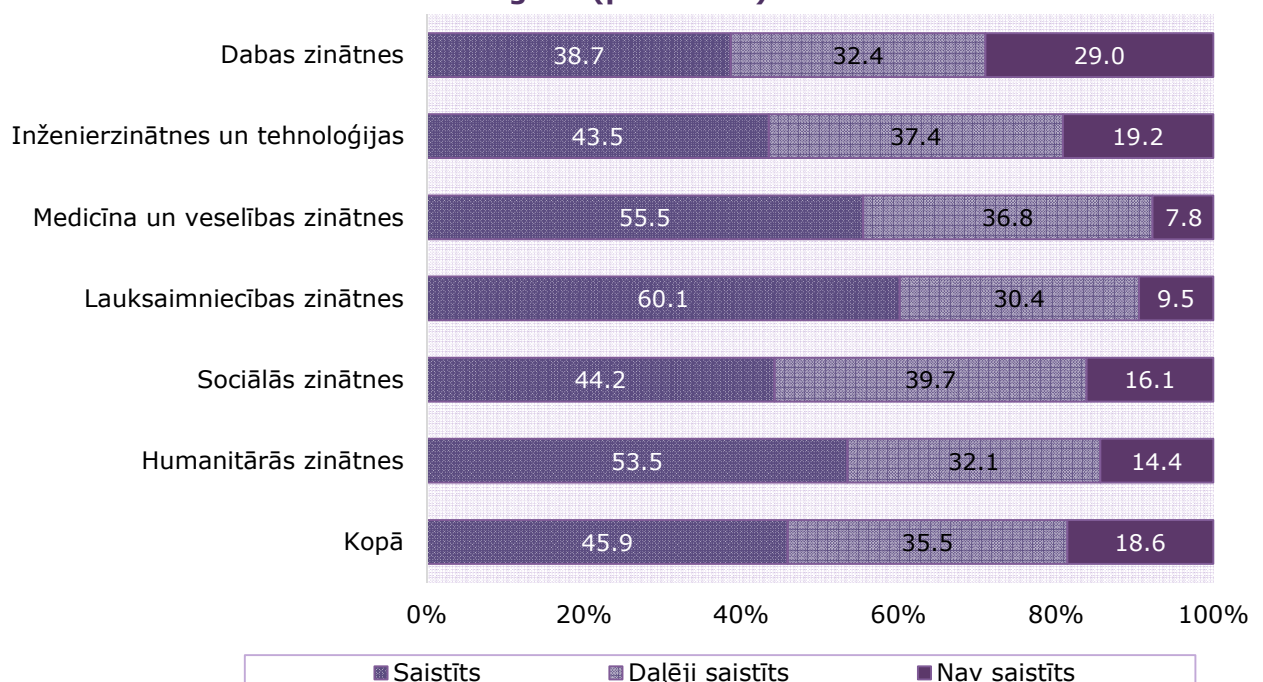
Zinātņu doktoru darbavietas maiņa pēdējo 10 gadu laikā

	Veic zinātnisko darbību	Neveic zinātnisko darbību
Kopā	1644	789
Nodarbinātie, kas pēdējo 10 gadu laikā nav mainījuši darbavietu	1166	397
Nodarbinātie, kas pēdējo 10 gadu laikā ir mainījuši darbavietu	478	392

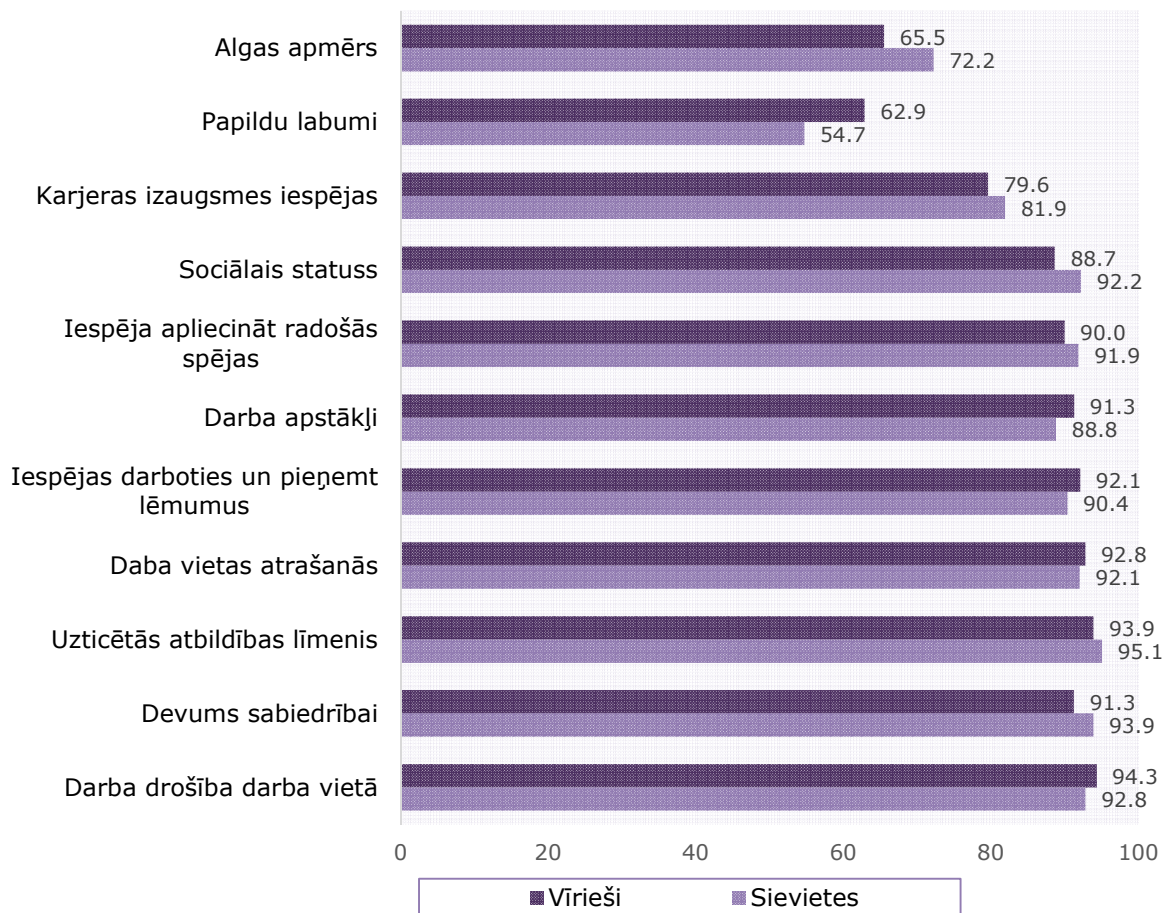
Nodarbināto zinātņu doktoru skaita sadalījums pa zinātņu nozarēm un nodarbinātības sektoriem 2015. gadā

	Uzņēmējdarbības sektors	Valsts sektors	Augstākās izglītības sektors	Cits sektors
Dabaszinātnes	189	210	530	42
Veic zinātnisko darbību	65	162	474	32
Neveic zinātnisko darbību	124	48	56	10
Inženierzinātnes un tehnoloģijas	173	96	369	-
Veic zinātnisko darbību	69	49	328	-
Neveic zinātnisko darbību	104	47	41	-
Medicīna un veselības zinātnes	46	105	280	7
Veic zinātnisko darbību	11	67	228	3
Neveic zinātnisko darbību	35	38	52	4
Lauksaimniecības zinātnes	27	53	59	10
Veic zinātnisko darbību	4	27	53	7
Neveic zinātnisko darbību	23	26	6	3
Sociālās zinātnes	117	139	595	72
Veic zinātnisko darbību	33	56	521	35
Neveic zinātnisko darbību	84	83	74	37
Humanitārās zinātnes	13	108	328	52
Veic zinātnisko darbību	6	64	282	16
Neveic zinātnisko darbību	7	44	46	36

Zinātņu nozares , kurā iegūts zinātniskais grāds, saistība ar pamatdarbu 2015. gadā (procentos)

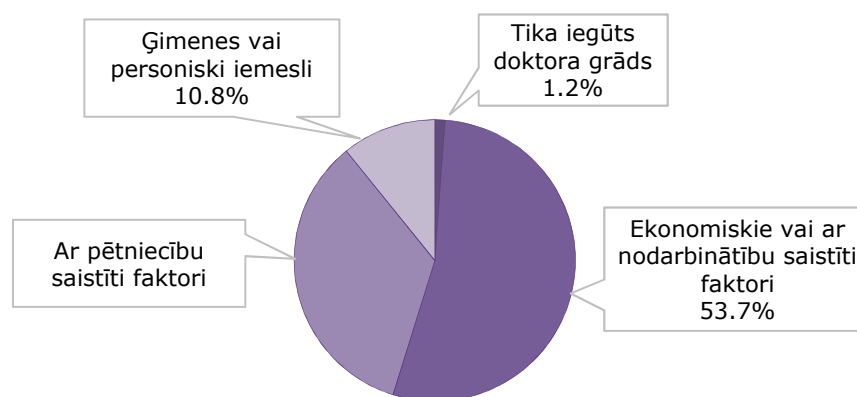

Zinātņu doktoru apmierinātība ar dažādiem darba aspektiem 2015. gadā (procentos no sniegto atbilžu skaita pa kritērijiem)

4. ZINĀTŅU DOKTORU MOBILITĀTE

Mobilitāti veicinoši faktori zinātņu doktoriem, kas atgriezušies vai atbraukuši uz Latviju

Latvijas Zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojumu veica **Centrālā statistikas pārvalde** sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.1/16/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos" ietvaros.

Informatīvo apskatu sagatavoja Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments

No 2017. gada jūnija līdz 2018. gada maijam tiek izvērtēti akadēmiskās karjeras attīstības aspekti Latvijā.

Vairāk par pētījumu, kas tiek īstenots sadarbībā ar **Pasaules Banku**:

<http://www.izm.gov.lv/lv/izglitiba/augstaka-izglitiba/petijums-augstakas-izglitibas-parvaldibas-efektivizacijai>